TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Một vài vấn đề về... học Phật

ISSN: 2734-9195 09:05 01/11/2026

Ta thường nghe: người cực thiện sẽ siêu thoát ngay, kẻ cực ác sẽ đọa lạc liền, vậy người tạo hạt giống thiện ác lẫn lộn sẽ đi về đâu?

Trong Phật giáo, giáo lý thì uyên thâm, mênh mông, pháp hành thì vô số, uyển chuyển. Pháp số và thuật ngữ làm cho căn cơ thấp cũng khó phân biệt. Nhất là người tự tìm hiểu trên không gian mạng, lan man thiếu cơ bản, hiểu chung chung... vì thế sai lệch là chuyện thường.

Một người tự tìm hiểu Phật học nhiều năm, không phân biệt 2 chữ “thuần thành hay thuận thành”, “quả đường hay quá đường”, không phân biệt được giới và luật...!

Giáo lý chưa nắm vững đã hỏi đến 250 giới, đời sống thường nhật của tu sĩ thế nào đúng - thế nào sai, viễn ly là gì, thế nào là bất cộng trụ, tẩn xuất, biệt trụ ...

Hình minh họa. Nguồn: Internet

Người tự tìm hiểu Phật học thiếu căn bản đã đành, một vài người trong “đạo tràng” cũng hiểu sai về “vãng sinh và siêu sinh”.

Một số người trong Phật giáo hoang mang khi nghe clip quý thầy giảng mỗi vị mỗi khác. Nhất là giáo lý Nam truyền và Bắc truyền, giáo lý "phát triển và giáo lý nguyên thủy"... giảng theo kiến giải cá nhân.

Bộ "Phật học Phổ thông" của cố Hòa thượng Thích Thiện Hoa là cây thang giáo lý rất giá trị, những chi tiết nêu trên cũng khó giải đáp cho những người học Phật thiếu căn bản.

Dĩ nhiên còn rất nhiều vấn đề đa diện khi tìm hiểu về ngôi nhà Phật giáo đồ sộ, tùy căn cơ và góc nhìn mỗi người, tiếp thu và nhận thức khác nhau nên vấp phải những khó khăn trong bước đầu học Phật.

Ta thường nghe: người cực thiện sẽ siêu thoát ngay, kẻ cực ác sẽ đọa lạc liền, vậy người tạo hạt giống thiện ác lẫn lộn sẽ đi về đâu?

Với thế gian, người phạm tội chưa phân định rõ, sẽ được pháp luật sàng lọc mới quyết định thành án, tâm linh cũng thế, khi bỏ xác, thần thức hôn ám, nghiệp thức sẽ quyết định đầu thai, hoặc cận tử nghiệp dẫn dắt, thời gian quyết định mang thân mới một trong bốn loại: thai sinh, noãn sinh, hóa sinh và thấp sinh, đó là giai đoạn của thân trung ấm mà Bắc truyền gọi là 49 ngày để phân định. Thời gian nói chung là thế, không nhất thiết tuyệt đối, có thể ngắn hơn hoặc dài hơn (cũng từ đây phát sinh pháp hộ niệm).

Có người sẽ hỏi: tại sao giáo lý Nguyên thủy không nói đến 49 ngày sau khi bỏ xác?

Giáo lý không nói đến không có nghĩa là không có, cũng như đức Phật trong luật giới không nói đến xì ke ma túy, tùy thời đại xuất hiện những trạng thái phi đạo đức khác nhau Phật mới đề cập. Đức Phật chỉ đề cập những gì đã xảy ra trong cuộc sống thực tế, khi nhân loại vừa tiến hóa từ đẳng cấp sơ khai, tâm thức chưa bị chi phối phức tạp trong cuộc sống (ngoại trừ một số có đẳng cấp tâm thức vượt trội), lời dạy của đức Phật đến với xã hội xoay quanh lý nhân quả. Chư Tăng phần lớn là những bậc thánh thiện trong sáng nhiều phúc báu, an trú trong đạo lực của bậc xuất thế như đức Phật, việc tu tập mục đích siêu xuất tam giới, thì làm gì có thân trung ấm trong 49 ngày mà Phật phải đề cập!

Tất cả pháp hành lúc bấy giờ xoay quanh Thập nhị nhân duyên, Bát chính đạo, Tứ niệm xứ... Khi nhân loại càng tiến hóa, phức tạp trong cuộc sống càng xuất hiện, thì chư Tổ kế thừa y cứ giáo lý căn bản phát sinh nhiều giáo thuyết và pháp hành để đối trị thích hợp căn cơ của sinh chúng từng thời đại.

Ví dụ: "hộ niệm vãng sinh, khai thị" hiện nay giúp cho nhiều niềm tin phát khởi trong việc tu tập mà vào thời sơ khai Phật không đề cập.

Từ vấn đề này lại nảy sinh vấn đề khác, ví dụ: xem "thoại tướng" tốt xấu, thân thể mềm hay cứng, chỗ nào trong thi thể ấm nóng để xác định nơi hậu kiếp tái sinh của người vừa mất.

Từ hộ niệm bắt đầu chú hướng đến cảnh giới Tây phương cực lạc của đức Phật Di Đà, phát nguyện vãng sinh.

Vãng sinh là di chuyển từ thân này đến thân khác, từ cảnh giới này đến cảnh giới khác. Siêu sinh xác định thoát khỏi luân hồi sinh tử trong Tam giới. Để xác định thoát ly Tam giới ta nên dùng chữ siêu sinh (liễu sinh thoát tử).

Còn rất nhiều vấn đề chưa hiểu hết trong Phật giáo, người tìm hiểu thiếu căn bản dễ đưa đến sai lầm. Trong phạm vi ngắn gọn, chỉ tạm nêu vài tiêu điểm. Sẽ tiếp tục giải đáp khi nhận được những vấn nghi của quý vị tham cầu.

Chưa đề cập đến các nghi cách sinh hoạt của nhiều sơn môn hệ phái, giáo luật và giới luật của các bộ phái đại đồng tiểu dị.

Tóm lại, thế gian pháp tức Phật pháp:

"Phật pháp tại thế gian,

Bất ly thế gian giác,

Ly thế mịch Bồ đề,

Kháp như cầu thố giác".

Tác giả: **Minh Mẫn**